

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego a) „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych”

[COM(2018) 378 final – 2018/203 (COD)]

b) „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (doręczanie dokumentów)”

[COM(2018) 379 final – 2018/204 (COD)]

(2019/C 62/09)

Sprawozdawca: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Wniosek o konsultację	a) Parlament Europejski, 10.9.2018 b) Parlament Europejski, 10.9.2018
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	2.10.2018
Data przyjęcia na sesji plenarnej	17.10.2018
Sesja plenarna nr	538
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	184/0/9

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES przyjmuje do wiadomości wnioski Komisji dotyczące zamiany rozporządzenia w sprawie przeprowadzania dowodów oraz rozporządzenia dotyczącego doręczania dokumentów.

1.2. EKES wzywa Komisję do uwzględnienia uwag poczynionych w niniejszej opinii – a konkretnie w punktach 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.9, 5.10, 6.3, 6.4 i 6.6 – ponieważ jego zdaniem nie można w pełni korzystać ze swobód rynku wewnętrznego bez zapewnienia faktycznej europejskiej przestrzeni sądowej.

2. Kontekst

2.1. W celu stworzenia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w Unii Europejskiej (UE) art. 81 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) ustanawia podstawy rozwijania współpracy sądowej w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne przez przyznanie UE uprawnień do przyjmowania środków służących zbliżeniu przepisów ustawowych i wykonawczych państw członkowskich.

2.2. Jeżeli jest to niezbędne do prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego, przyjmuje się przepisy prawne umożliwiające stosowanie środków mających zapewnić wzajemne uznawanie i wykonywanie przez państwa członkowskie orzeczeń sądowych i pozasądowych oraz współpracę w zakresie gromadzenia dowodów.

2.3. Aby uregulować kwestię pomocy prawnej między państwami członkowskimi, UE zastąpiła systemy, o których mowa w konwencjach haskich, przyjmując następujące instrumenty prawne:

2.3.1. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001⁽¹⁾ w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych, przyjęte z inicjatywy Republiki Federalnej Niemiec (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie przeprowadzania dowodów”), które obowiązuje we wszystkich państwach członkowskich z wyjątkiem Danii.

2.3.2. W rozporządzeniu ustanowiono ogólnounijny system bezpośredniego i szybkiego przekazywania między sądami wniosków o przeprowadzenie i wykonanie dowodów oraz przewidziano szczegółowe przepisy dotyczące formy i treści takich wniosków. Wprowadzono system bezpośrednich kontaktów między sądami, który zastąpił wcześniej stosowany system, zgodnie z którym wnioski były przysyłane przez sąd jednego państwa członkowskiego do jednostki centralnej innego państwa członkowskiego.

2.3.3. Rozporządzenie (WE) nr 1393/2007⁽²⁾ Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (zwane dalej „rozporządzeniem dotyczącym doręczania dokumentów”), które obowiązuje we wszystkich państwach członkowskich⁽³⁾.

2.3.4. Rozporządzenie ma zastosowanie w sprawach cywilnych i handlowych, w sytuacji gdy konieczne jest przekazanie dokumentu sądowego lub pozasądowego z jednego państwa członkowskiego do drugiego w celu jego doręczenia. Rozporządzenie nie obejmuje jednak spraw skarbowych, celnych ani administracyjnych, ani też odpowiedzialności państwa za działania i zaniechania podczas sprawowania władzy publicznej (*acta iure imperii*).

2.4. EKES zawsze opowiadał się za stworzeniem wspólnej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w UE, co m.in. wiąże się z przyjęciem środków w zakresie współpracy sądowej i współpracy w sprawach cywilnych niezbędnych, by obywatele i przedsiębiorstwa mogli korzystać ze swoich praw swobodnie i bez przeszkód wynikających z niezgodności lub złożoności systemów sądownictwa państw członkowskich.

2.5. W każdym wypadku stworzenie europejskiej przestrzeni sądowej wymaga poprawy współpracy między sądami, co wiąże się z uproszczeniem i usprawnieniem procedur, aby wyeliminować niedoskonałości i opóźnienia.

3. Wnioski Komisji

3.1. Wnioski Komisji mają na celu zmianę istniejących rozporządzeń w zakresie przeprowadzania dowodów oraz doręczania dokumentów.

3.2. Wniosek dotyczący zmiany rozporządzenia w sprawie przeprowadzania dowodów

3.2.1. Celem wniosku jest usprawnienie funkcjonowania przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości oraz rynku wewnętrznego przez poprawę i przyspieszenie transgranicznego przeprowadzania dowodów.

3.2.2. Wniosek ma dostosować rozporządzenie do rozwoju technicznego. Wykorzystuje przy tym cyfryzację, wprowadza obowiązek domyślnego korzystania ze środków elektronicznych podczas komunikacji i wymiany dokumentów oraz przestrzega przepisów w sprawie ochrony danych i prywatności bez jakiegokolwiek naruszania praw procesowych stron. System ten powinien obejmować zdecentralizowaną strukturę umożliwiającą bezpośrednią komunikację między użytkownikami końcowymi.

3.2.3. Wniosek wspiera wykorzystywanie nowoczesnych metod przeprowadzania dowodów, np. przez wideokonferencje w przypadku przesłuchania osoby przebywającej w innym państwie członkowskim. Ma na celu zagwarantowanie właściwszego, częstszego i szybszego bezpośredniego przeprowadzania dowodów przy przesłuchiwanie świadków, biegłych lub stron, jeśli osoby te mieszkają w innym państwie członkowskim.

3.2.4. Usuwa bariery prawne uniemożliwiające przyjmowanie dowodów elektronicznych (cyfrowych). Wniosek przewiduje wzajemne uznawanie dowodów cyfrowych. W ten sposób zmniejszy obciążenie obywateli i przedsiębiorstw uczestniczących w postępowaniach oraz ograniczy przypadki odrzucania dowodów elektronicznych.

3.2.5. We wniosku proponuje się rozwiązanie problemu rozbieżnych interpretacji pojęcia „sąd”, które obecnie nie jest zdefiniowane w rozporządzeniu w sprawie przeprowadzania dowodów. Podjęto próbę rozwiania wątpliwości w tym zakresie.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. (Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1393/2007 z dnia 13 listopada 2007 r. uchylające rozporządzenie (WE) nr 1348/2000 (Dz.U. L 324 z 10.12.2007, s. 79).

⁽³⁾ Zgodnie z tzw. „umową równoległą” zawartą z Danią (Dz.U. L 300 z 17.11.2005, s. 55). Zjednoczone Królestwo i Irlandia, zgodnie z art. 3 protokołu nr 21 do Traktatu, notyfikowały o swoim życzeniu uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu obu rozporządzeń.

3.2.6. Wniosek jest spójny z innymi instrumentami unijnymi w obszarze współpracy sądowej w sprawach cywilnych i nie wpływa ani na możliwość wymiany informacji przez władze w odniesieniu do uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej⁽⁴⁾, ani na kwestie dotyczące zobowiązań alimentacyjnych⁽⁵⁾, nawet jeśli informacje te mają wartość dowodową. Organ wnioskujący może swobodnie wybrać najbardziej odpowiednią metodę.

3.2.7. Reguluje możliwość przeprowadzania dowodów przez przedstawicieli dyplomatycznych lub urzędników konsularnych danego państwa członkowskiego na terytorium innego państwa członkowskiego i na obszarze, na którym wykonują swoje funkcje, bez konieczności składania uprzedniego wniosku do jednostki centralnej lub właściwego organu tego państwa członkowskiego.

3.2.8. W celu zapewnienia wzajemnego uznawania dowodów cyfrowych takie dowody przeprowadzone w państwie członkowskim zgodnie z jego porządkiem prawnym nie powinny być odrzucane jako dowód w innych państwach członkowskich wyłącznie ze względu na swój cyfrowy charakter.

3.2.9. Aby zmienić lub zaktualizować standardowe formularze zawarte w załącznikach, przewiduje się przekazanie Komisji uprawnień zgodnie z art. 290 TFUE.

3.3. Rozporządzenie dotyczące doręczania dokumentów

3.3.1. Podstawowym celem przepisów tego rozporządzenia jest ustanowienie jednolitych dróg przekazywania dokumentów z jednego państwa członkowskiego do innego na potrzeby doręczania dokumentów w tym państwie członkowskim. Szczególnie przydatne okazało się tu doświadczenie w stosowaniu aktualnego rozporządzenia oraz orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) w tym obszarze.

3.3.1.1. Zakres zastosowania rozporządzenia ulega zmianie, utrzymano jednak obecne sformułowanie przepisu regulującego kwestie dokumentów pozasądowych. Z kolei w odniesieniu do dokumentów sądowych rozporządzenie będzie miało zastosowanie we wszystkich przypadkach, gdy miejsce zamieszkania adresata znajduje się w innym państwie członkowskim.

3.3.1.2. Ten standard, dzięki któremu zakresem regulacji obowiązkowo objęte są – w sytuacji gdy miejsce zamieszkania adresata znajduje się w innym państwie członkowskim – wszystkie przypadki doręczania dokumentów, ma zastosowanie jedynie do doręczania dokumentów wszczynających postępowanie. Jeżeli chodzi o dalsze przypadki doręczania dokumentów sądowych w toku postępowania sądowego, dodatkowa ochrona jest mniej istotna.

3.4. Komunikacja i wymiana dokumentów między organami wysyłającymi i przyjmującymi odbywa się drogą elektroniczną poprzez zdecentralizowany system informatyczny składający się z krajowych systemów informatycznych połączonych za pośrednictwem bezpiecznej i niezawodnej infrastruktury łączności, choć istnieje możliwość stosowania alternatywnych (tradycyjnych) metod komunikacji w wypadku nieprzewidzianych i wyjątkowych zakłóceń działania systemu informatycznego.

3.5. Ustalono, że państwa członkowskie muszą zapewnić pomoc w zlokalizowaniu miejsca pobytu odbiorcy w innym państwie członkowskim. W tym celu przedstawiono trzy możliwości:

- pomoc prawną udzieloną za pośrednictwem organów wyznaczonych przez państwa członkowskie,
- dostęp do publicznych rejestrów miejsca zamieszkania za pośrednictwem europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”,
- zapewnienie szczegółowych informacji za pośrednictwem europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość” na temat dostępnych narzędzi pozwalających na ustalenie miejsca pobytu osób na terytorium danego państwa.

3.6. Można zwrócić się do zagranicznej strony postępowania o wyznaczenie przedstawiciela na potrzeby doręczania dokumentów w państwie członkowskim, w którym toczy się postępowanie.

3.7. Usprawniono procedurę dotyczącą prawa adresata do odmowy przyjęcia dokumentu, jeśli nie jest on sporządzony w odpowiednim języku lub przetłumaczony na odpowiedni język.

3.8. Wniosek zobowiązuje operatorów świadczących usługi pocztowe do tego, aby doręczając dokumenty na podstawie rozporządzenia, stosowali specjalny odcinek zwrotny (potwierdzenie odbioru). Ponadto wprowadzono minimalne zasady dotyczące osób, które można uznać za „odbiorców zastępczych” w sytuacji, gdy operator świadczący usługi pocztowe nie może przekazać dokumentu adresatowi osobiście.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. (Dz.U. L 338 z 23.12.2003, s. 1).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. (Dz.U. L 7 z 10.1.2009, s. 1).

3.9. We wniosku wprowadzono elektroniczne doręczanie dokumentów jako dodatkową alternatywną metodę doręczania na podstawie rozporządzenia.

3.10. Wprowadzono istotne zmiany w przypadkach niestawienia się pozwanego:

- a) od sądu, przed którym toczy się postępowanie, wymaga się przesłania in absentia na dostępne konto użytkownika – pozwanego – ostrzeżenia o wszczęciu postępowania lub o wydaniu wyroku zaocznego;
- b) ustanawia się wspólny termin dwóch lat od daty wyroku zaocznego na wniesienie o wyjątkowe odstąpienie od skutków upływu terminu na złożenie odwołania w odniesieniu do zaskarżenia uznania i wykonania przedmiotowego orzeczenia w innym państwie członkowskim.

4. Uwagi ogólne

4.1. EKES przyjmuje z zadowoleniem wnioski Komisji dotyczące zamiany rozporządzenia w sprawie przeprowadzania dowodów oraz rozporządzenia dotyczącego doręczania dokumentów, ponieważ ułatwiają one integrację wymiarów sprawiedliwości państw członkowskich przez ustanowienie jednolitych dróg w obszarach, których dotyczą.

4.2. Oba wnioski przyczyniają się do poprawy opartej na zasadzie wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych współpracy sądowej w UE (art. 81 TFUE), do wzmocnienia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości (art. 3 ust. 2 i art. 67 TFUE) oraz ustanowienia rynku wewnętrznego (art. 26 TFUE).

4.3. Zasadniczo przyjęcie i stosowanie ram regulacyjnych przedstawionych we wnioskach Komisji powinno obiektywnie przyczynić się do pokonania różnorodnych niewidocznych przeszkód, które bezpośrednio wpływają na życie wszystkich obywateli – zarówno obywateli państw UE, jak i innych osób zamieszkałych w UE – oraz na transakcje handlowe przedsiębiorstw działających w UE.

4.4. Aby zagwarantować dostęp do wymiaru sprawiedliwości i sprawiedliwego procesu, przepisy zawarte w obu wnioskach muszą mieć zastosowanie do postępowań sądowych mających skutki transgraniczne oraz być należycie uzasadnione.

4.5. Wnioski te są też zgodne ze strategią na rzecz rynku cyfrowego w dziedzinie administracji elektronicznej, szczególnie jeśli chodzi o konieczność przyjęcia środków na rzecz modernizacji administracji publicznej i osiągnięcia interoperacyjności transgranicznej, co ułatwiłoby kontakty z obywatelami.

4.6. Wnioski zwiększają pewność prawa i tym samym pomagają zapobiec opóźnieniom i nadmiernym kosztom dla obywateli, przedsiębiorstw i administracji publicznych oraz naprawić niedociągnięcia w zakresie ochrony praw procesowych stron, gdyż mają na celu uniknięcie sytuacji braku prawa do obrony zgodnie z zasadą równości stron.

4.7. Należy zaznaczyć, że przepis dotyczący aktów delegowanych mających na celu aktualizację i zmianę załącznika do obu wniosków dotyczących rozporządzenia nie jest zgodny ze stanowiskiem EKES-u⁽⁶⁾ w tej sprawie, ponieważ we wniosku przewidziano, że przekazanie uprawnień Komisji będzie bezterminowe pomimo wymogu, zgodnie z którymi akty delegowane są ograniczone w czasie.

4.8. Podsumowując, EKES uważa, że nie można w pełni korzystać ze swobód rynku wewnętrznego, jeżeli nie zapewniono faktycznej europejskiej przestrzeni sądowej.

5. Uwagi ogólne dotyczące rozporządzenia w sprawie przeprowadzania dowodów

5.1. Wniosek zmieniający rozporządzenie w sprawie przeprowadzania dowodów ma na celu zwiększenie wykorzystania komunikacji elektronicznej między odpowiednimi organami zamiast komunikacji papierowej, która jest bardziej kosztowna i powolniejsza, a także wprowadzenie wideokonferencji przy przesłuchaniach odbywających się w innym państwie członkowskim. Wszystko to musi odbywać się bez uszczerbku dla praw procesowych przysługujących stronom.

5.2. Choć wniosek zakłada sprawne i skuteczne działania po stronie odpowiednich sądów i skrupulatne przestrzeganie zasad lojalnej współpracy i wzajemnego uznawania – to ostatnie zostało wyraźnie podkreślone, aby uniknąć zaprzeczania wartości dowodowej dowodów cyfrowych (motyw czwarty i art. 18a wniosku) – to nie wprowadza się żadnego przepisu na wypadek odmowy po stronie wezwanego sądu z powodu:

⁽⁶⁾ Dz.U. C 288 z 31.8.2017, s. 29; Dz.U. L 345 z 13.10.2017, s. 67.

- zbędnej zwłoki,
- braku uzasadnienia, lub
- niewystarczającego uzasadnienia.

Oznacza to w praktyce brak dostępu do skutecznej ochrony sądowej i należy znaleźć rozwiązanie pozwalające uniknąć takich sytuacji.

5.2.1. Ta okoliczność jest istotna przy aktualnym kształcie unijnych ram prawnych, w którym sama odmowa po stronie sądu zobowiązanego do skierowania pytania prejudycjalnego do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie, którą rozpatruje, może zostać uznana za poważne naruszenie obowiązków państwa wynikających z prawa UE ⁽⁷⁾.

5.2.2. Jest wiele sytuacji, w których wezwany sąd może poważnie naruszyć prawa stron postępowania, jeśli nie współpracuje w sposób niezwłoczny, zwłaszcza w sprawach związanych z objęciem tymczasową ochroną prawną, na podstawie zastrzeżeń związanych z suwerennością narodową, bezpieczeństwem narodowym, porządkiem publicznym itp. (zob. art. 4 ust. 2 TUE) lub w wypadku rozbieżności wynikających z odmiennych praktyk sądowniczych w różnych państwach członkowskich.

5.2.3. Ta ostatnia sytuacja ma miejsce np. w przypadku tzw. *pre-trial discovery*, gdyż art. 23 konwencji haskiej z 18 marca 1970 r. o przeprowadzaniu dowodów za granicą w sprawach cywilnych lub handlowych umożliwia umawiającym się państwom zastrzeżenie suwerenności i odrzucenie wniosków o pomoc prawną przedstawionych przed wszczęciem postępowania sądowego (po złożeniu pisma wszczynającego postępowanie, lecz przed rozpoczęciem procesu).

5.2.4. Obowiązujące obecnie rozporządzenie (WE) nr 1206/2001, choć nie porusza wyraźnie tej kwestii, wyklucza ją ze swojego zakresu obowiązywania, jak wynika z oświadczenia Rady nr 54/01 z 4 lipca 2001 r. (dok. 10571/01, s. 1).

5.2.5. Czasami nieuzasadnione opóźnienia mogą wynikać z niewystarczających kwalifikacji technicznych wezwanych organów lub złego funkcjonowania infrastruktury technicznej. Aby zapobiegać takim sytuacjom i w miarę możliwości je eliminować, wniosek powinien także ustanowić przepisy wymagające od państw członkowskich zagwarantowania uaktualnienia zasobów cyfrowych swoich sądów i dostosowania infrastruktury technologicznej.

5.3. Z drugiej strony należy doprecyzować niektóre przepisy zawarte we wniosku. Na przykład art. 1 ust. 4. ustanawia wąskie pojęcie „sądu”, który definiuje jako „każdy organ sądowy w państwie członkowskim, który jest właściwy do przeprowadzenia dowodu zgodnie z niniejszym rozporządzeniem”.

5.3.1. Choć pojęcie to może obejmować urzędników publicznych (np. notariuszy), to wyklucza sądy polubowne – zarówno inwestycyjne, handlowe, konsumenckie, jak i wszelkiego rodzaju inne organy arbitrażowe.

5.3.2. W ten sposób zignorowano duże znaczenie sądów polubownych w transakcjach handlowych i gospodarczych w państwach członkowskich i państwach trzecich.

5.3.3. Może więc dojść do problemów związanych z zawisłością sporu lub wykonaniem decyzji przez organy wezwane państw członkowskich (np. *anti-suit injunction*), co może doprowadzić do braku pewności prawa.

5.3.4. Ta wąska definicja „sądu” jest zgodna z orzecznictwem TSUE, który zazwyczaj odmawia sądom polubownym statusu „sądu” ⁽⁸⁾.

5.3.5. Zdaniem EKES-u automatyczne stosowanie orzecznictwa TSUE w omawianej dziedzinie może prowadzić do nieuznawania decyzji sądów polubownych lub odmowy współpracy po stronie wezwanego sądu, co w niektórych wypadkach może nawet pozbawiać zainteresowane strony prawa do obrony.

⁽⁷⁾ Zob. opinia rzecznika generalnego Watheleta w sprawie C-416/17, Komisja Europejska przeciwko Republice Francuskiej, pkt 95–103.

⁽⁸⁾ Zob. np. następujące sprawy: Nordsee 102/81(1982), pkt 10-13; Eco Swiss C-126/97(1999), pkt 34; Denuit i Cordenier C-125/04 (2005), pkt 13; Gazprom C-536/13(2015), pkt 36; Achmea C-284/16(2018), pkt 45-49 itd.

5.3.6. Z tych rozważań należy jednak wykluczyć zapisy dotyczące polubownego rozstrzygnięcia sporów między inwestorem a państwem zawarte w dwustronnych umowach inwestycyjnych, ponieważ nie są one zgodne z prawem Unii i nie mają skutków prawnych z uwagi na sprzeczność z przepisami regulującymi funkcjonowanie jednolitego rynku oraz dyskryminację inwestorów w UE na mocy orzecznictwa TSUE (wyrok w sprawie „Achmea”⁽⁹⁾).

5.4. Z kolei w art. 17b przyznano, że przedstawiciele dyplomatyczni lub urzędnicy konsularni państwa członkowskiego mogą przeprowadzać dowody na terytorium innego państwa członkowskiego i na obszarze, na którym wykonują swoje funkcje, bez konieczności składania uprzedniego wniosku. Te uprawnienia ograniczają się do przesłuchiwanie obywateli reprezentowanego przez nich państwa członkowskiego – bez środków przymusu – w związku z postępowaniem toczącym się przed sądem państwa członkowskiego, które reprezentują.

5.5. Właściwym byłoby, aby przewidziane we wniosku zadania związane z pomocą prawną realizowane przez tych urzędników zostały rozszerzone w sposób dostosowujący je do aktualnej sytuacji w UE, zwłaszcza w kontekście swobodnego przepływu i swobody pobytu obywateli państw członkowskich oraz swobody przedsiębiorczości. Możliwość przeprowadzania dowodu przez tych urzędników można by rozszerzyć także na obcokrajowców, bez konieczności wcześniejszego złożenia wniosku o upoważnienie, lub na obywateli państwa przyjmującego, jeśli państwo to udzieli takiego zezwolenia.

5.6. EKES zgadza się z koniecznością ustanowienia obowiązku udzielenia pomocy przekazującemu państwu członkowskiemu w ustaleniu miejsca zamieszkania osoby, której należy doręczyć dokument sądowy lub pozasądowy w innym otrzymującym państwie członkowskim, jeśli adres ten jest nieznan.

5.7. W kontekście omawianego wniosku mamy także do czynienia z unijnym programem na rzecz wymiaru sprawiedliwości 2020, który ma na celu poprawę poszanowania praw podstawowych, w tym praw procesowych w sprawach cywilnych.

5.8. W związku z tym środki cyfryzacji przewidziane we wniosku uwzględniają wymogi związane z ochroną danych i prywatności w systemie wymiany elektronicznej między odpowiednimi sądami, takie jak wcześniejsze określenie grona użytkowników systemu (obejmujące wyłącznie sądy i organy sądowe państw członkowskich).

5.9. Choć zgodnie z przewidywaniami ataki na infrastrukturę elektroniczną mogą stać się częstsze w przyszłości – a ryzyko to może się zwiększyć w wyniku ustanowienia wzajemnych połączeń między odpowiednimi systemami informatycznymi – to wniosek nie zawiera żadnych przepisów dotyczących ustalania odpowiedzialności za ataki cybernetyczne ani też za błędy i awarie systemu informatycznego, które mogą prowadzić do ujawnienia informacji wrażliwych, a nawet do zniszczenia dowodów w procesie.

5.10. Może zatem dojść do poważnych naruszeń prawa stron postępowania przy braku przewidywalnej drogi pociągania do odpowiedzialności ich sprawców – może się nawet okazać, że to właśnie strony postępowania będą musiały ponieść konsekwencje tych naruszeń, jeśli ich sprawcy powołają się na wystąpienie siły wyższej.

6. Uwagi ogólne na temat wniosku dotyczącego rozporządzenia dotyczącego doręczania dokumentów

6.1. EKES uważa, że wniosek poprawi i przyspieszy postępowania sądowe, ponieważ uprości i usprawni mechanizmy współpracy w zakresie doręczania dokumentów. Poprawi to funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości w sprawach o skutkach transgranicznych, wzmocni prawa procesowe w sprawach cywilnych i zwiększy wzajemne zaufanie między systemami wymiaru sprawiedliwości państw członkowskich.

6.2. Wniosek ma na celu zwalczanie opóźnień i częstego nieprzestrzegania ustalonych terminów – do których to sytuacji dochodzi, ponieważ za przekazywanie dokumentów odpowiadają właściwe organy – przez wprowadzenie obowiązku, aby doręczanie dokumentów odbywało się drogą elektroniczną. Wzmacnia tym samym prawo do obrony odbiorcy przez różnego rodzaju szczegółowe działania właściwych organów w związku z sytuacjami niepewności wynikającej z nieprzyjęcia dokumentu lub w przypadkach wyroków wydanych zaocznie.

6.3. Na uwagę zasługuje szeroki zakres podmiotowy i materialny wniosku, ponieważ obejmuje on wszystkie osoby – zarówno fizyczne, jak i prawne – w tym wszystkich przedsiębiorców, także mikroprzedsiębiorstwa. Ponadto dopuszcza się jedynie wyraźnie wymienione w nim wyjątki (art. 1 ust. 1 i 3).

⁽⁹⁾ Wyrok w sprawie „Achmea”, C-284/16, z 6 marca 2018 r. (ECLI:EU:C:2018:158).

Konieczne byłoby dostosowanie wszystkich wersji językowych, aby wyjaśnić, że wniosek dotyczący rozporządzenia odnosi się nie tylko do pisma wszczynającego postępowanie, lecz również do wszystkich dokumentów sądowych związanych z postępowaniem.

6.4. EKES akceptuje gwarancje i zabezpieczenia ustanowione na wypadek „odmowy przyjęcia dokumentu” po stronie odbiorcy oraz obowiązek informacyjny po stronie jednostki przyjmującej. Aby zrównoważyć prawa stron postępowania, pozwany musi być w stanie w pełni zapoznać się z treścią pisma wszczynającego postępowanie, a więc system językowy powinien obejmować język zrozumiały dla odbiorcy lub jeden z języków urzędowych miejsca doręczenia.

6.5. Właściwym wydaje się przepis dotyczący przewidywanych uzupełniających środków doręczania dokumentów drogą pocztową, bezpośrednio przez urzędników sądowych, urzędników lub inne właściwe osoby w wezwanym państwie członkowskim oraz w drodze elektronicznej.

6.6. W każdym wypadku ważne jest zabezpieczenie i zagwarantowanie integralności i przeznaczenia dokumentu zarówno sądowego, jak i pozasądowego.

Bruksela, dnia 17 października 2018 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
